

OBSAH

STUDIE A ČLÁNKY

L u ň á k o v á , Ludmila: Doba, kdy sbory vyjždějí do pole, aneb k úloze svátků a světců při válečném dění – The Time when Churches Go Out into the Field or, The Role of Holy Days and Saints in War	3
N e č a d a , Václav: Jihlavská farnost ve světle nejstarších listin – The Parish of Jihlava in the Light of the Earliest Charters	17
P á l k a , Adam: Nové poznatky k pozdně středověké reflexi basilejského koncilu nejen v českých zemích – New Findings on Late Medieval Reflection of the Council of Basel, in the Czech Lands and Elsewhere	39
S t e i n e r , Petr: Hrabě Hugo Kálnoky de Köröspatak (1844–1928). Život a osudy šlechtice na konci 19. století – Count Hugo Kálnoky de Köröspatak (1844–1928). The Life and Fortunes of a Nobleman at the End of the 19 th Century	77
M o r a v e c , Richard: Tělesná cvičení jako emancipační prostředek? Ženský tělocvik od Sokola k Dělnickým tělocvičným jednotám – Physical Exercise as a Means of Emancipation? Women's Physical Education from the Sokol to the Workers' Gymnastic Clubs	107

LITERATURA

Základy

Idea dějin a Palacký jako myslitel. Soubor textů. Ed. Miloslav Bednář (<i>T. Pánek</i>)	135
Roman P a z d e r s k ý : Historik Wacław Władiwoj Tomek a české dějepiscectví 19. století (<i>M. Řepa</i>)	137
Tara N u r i n – Teri F a h r e n d o r f : A Woman's Place Is in the Brewhouse: A Forgotten History of Alewives, Brewsters, Witches, and CEOs (<i>D. Vysloužilová</i>)	140
*	
Břetislav V a c h a l a : Ebersův staroegyptský lékařský papyrus (<i>J. Marša</i>)	143
Jana Č e r m á k o v á – Karel M a r á z – Jindra P a v e l k o v á – Miroslav S v o b o d a : Katalog pečetí Archivu města Brna 1208–1348 1/1, 1/2 (<i>L. Jan</i>)	144
Anna P u m p r o v á : Peter of Zittau. Sermons on the principal feasts. Introduction and edition / Petr Žitavský. Kázání na velké svátky. Úvodní studie a edice (<i>L. Jan</i>)	145
Dokumenty pokoju brzeskiego między Polską i Litwą a Zakonem Krzyżackim z 31 grudnia 1435 roku. Wydali Adam Szweđa, Marcin Hlebionek, Sobiesław Szybkowski, Janusz Trupinda przy współudziale Rimvydasa Petrauskasa i Sergieja Polechova (<i>P. Bar</i>)	147
Veronika Ř e h á k o v á : Buditel, historik a apologeta Matěj Procházka (1811–1889) (<i>M. Pleva</i>)	147
Jiří K n a p í k : Heller & Kristian, aneb Opavská Vest pocket revue (1933). Hra „Kaolin a Majolika“ a inspirace Osvobozeným divadlem. Edice pramenů (<i>J. Křestán</i>)	149
Jan B o š t í k : Mladočovské Jericho. Kolektivizace jedné vesnice (<i>M. Markham</i>)	151
Pavel S t u d n í č k a : Poslední pozdrav. Publicistický výbor. Studie, rozhovory, promluvy, články, cestovní zápisky (<i>J. Křestán</i>)	152
Milena Š i m š o v á (ed.): Dlouhý běh Jana Šimsy: Vzpomínky, články, rozhovory, dokumenty, dopisy (<i>J. Křestán</i>)	153

Středověk a raný novověk

Daniel D r á p a l a , – Jana T i c h á : Tuto se všeliké památky... Památeční záznamy autorů z okruhu Vranečkovy kroniky (<i>V. Maňas</i>)	155
Daniela T i n k o v á : Bez zpěvu a bez zvonění. Dekriminalizace sebevraždy mezi sekularizací a medikalizací v 17.–19. století (<i>M. Eneklková</i>)	160
*	
Mark M a l t b y – Mark B r i s b a n e (edd.): Animals and Archaeology in Northern Medieval Russia. Zooarchaeological Studies in Novgorod and its Region (<i>D. Vysloužilová</i>)	164

Michal Dragoun – Jindřich Marek – Kamil Boldan – Milada Studničková: Knižní kultura českého středověku (<i>D. Kalhous</i>)	164
Grischa Vercaemer – Dušan Zupka (edd.): Rulership in Medieval East Central Europe. Power, Ritual and Legitimacy in Bohemia, Hungary and Poland (<i>P. Bar</i>)	165
Marcus Bull: Eyewitness and Crusade Narrative. Perception and Narration in Accounts of the Second, Third and Fourth Crusades (<i>M. Netík</i>)	167
László Posán: Hungary and the Teutonic Order in the Middle Ages (<i>L. Jan</i>)	168
Dmitrij Moisejevič Michajlovič – Dmitrij Michajlovič Volodichin: Moskovskoje carstvo. Processy kolonizacii XV–XVII vv. (<i>D. Vysloužilová</i>)	169
Jamie Page: Prostitution and Subjectivity in Late Medieval Germany (<i>Lucie Machalová</i>)	170
Jiří Hrbek a kol.: Panovnický majestát. Habsburkové jako čeští králové v 17. a 18. století (<i>P. Klesal</i>)	170
Dějiny 19. a 20. století	
Radek Lipovskí – Lubor Hruška – Lenka Jarošová (edd.): Lidé a krajina českého Slezska. Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu (<i>A. Strašák</i>)	172
Pavel Fabini: František Topič. Příběh nakladatele a obchodníka s uměním (<i>P. Máša</i>)	176
Radka Šustrová: Zastřené počátky sociálního státu. Nacionalismus a sociální politika v Protektorátu Čechy a Morava (<i>J. Němec</i>)	180
René Novotný: Řešení české otázky. Nacistická rasová politika v Protektorátu Čechy a Morava (<i>V. Daněk</i>)	186
Magdalena Sedlická: „Není přítel jako přítel“ Židé v národním státě Čechů a Slováků 1945–1948 (<i>I. Šimková</i>)	189
Zdeněk Dostál: V žaláři a vyhnanství. Ladislav Novomestský v éře stalinismu a poststalinismu (<i>V. Kaška</i>)	193
*	
Karel Sklenář: Industriální Brněnsko. Fascinující část našeho kulturního dědictví (<i>M. Růžičková</i>)	197
Martin Klečák: Poslušný vládce okresu. Okresní hejtmán a proměny státní moci v Čechách v letech 1868–1938 (<i>A. Vyskočil</i>)	198
Vlasta Vališ: Der Schulverein Komenský. 150 Jahre tschechisches Schulwesen in Wien / Školský spolek Komenský. 150 let českého školství ve Vídni (<i>O. Haváň</i>)	200
Eckart Cohn: Velká iluze. Versailles 1919 a nové uspořádání světa (<i>O. Bakaš</i>)	202
Walter Reichel: Selbstbestimmungsrecht im Widerstreit. Von der nationalen Kontroverse zum militärischen Kräftenessen. Grenzkonflikt zwischen Deutschösterreich und der Tschechoslowakei 1918/1919 (<i>L. Lexa</i>)	203
Alena Flimelová – Roman Štěr: Ve stínu mužů. Ženy v československých vojenských jednotkách na východní frontě v letech 1942–1945 (<i>J. Křestán</i>)	204
Martin Pulec: Kontrašpionážní akce Terat. Zapomenutý hrdina třetího odboje „agent chodec“ Bedřich Lorenz (<i>S. Hasiš</i>)	205
Petr Miller – Jakub Šlouf: Poslední kováč – první ministr. Rozhovor Jakuba Šloufa s Petrem Millerem, listopadovým vůdcem průmyslových dělníků (<i>J. Křestán</i>)	207
Paolo Cuttitta – Tamara Last (edd.): Border Deaths. Causes, Dynamics and Consequences of Migration-related Mortality (<i>S. Hasiš</i>)	208

KRONIKA

Konference Zvířata ve městě (<i>Z. Damová</i>)	210
Zemřel doc. PhDr. Jindřich Schulz, CSc. (<i>J. Burešová</i>)	214
Valné shromáždění Matice moravské (<i>B. Chocholáč</i>)	216
Zpráva o činnosti Matice moravské za rok 2021 (<i>B. Chocholáč</i>)	217
Zpráva o hospodaření Matice moravské za rok 2021 (<i>V. Kazdová</i>)	220

Ludmila Luňáková

The Time when Corps Go Out into the Field or, The Role of Holy Days and Saints in War

In medieval symbolic thought, a number of public staged events could be deliberately linked to church holidays, providing, *inter alia*, the protection of heaven for a given act. Such events can include a number of occasions associated with wartime events, such as the convening of an army or an invasion of the country, battle itself, or the subsequent triumphant return and conclusion of the peace. For all of these stageable acts, within the early Přemyslid Bohemia it can be observed whether and how the calendar of holy days was used for them and what emphasis was placed in the sources themselves on this kind of connection between public event and holy day. Secondly, the study deals with more general issues related to a time of war. Based on the biblical paraphrase used in the sources, the time when corps go out into the field is searched for. Attention is also paid to the role of saints in battle or in making peace, and not just in cases where the act fell on their feast day.

Keywords: early Přemyslid Bohemia (until 1197), holy days, wartime events, public events

Václav Nečada

The Parish of Jihlava in the Light of the Earliest Charters

The study deals with charters associated with ecclesiastical administration in Jihlava in the 13th, and at the beginning of the 14th century. In 1233 the church in Jihlava was bought by the Želiv Monastery from the Teutonic Knights. After the discovery of silver, these properties gained in importance and the monastery therefore tried to secure its rights and property through a number of charters. There are conflicting opinions in the literature about the authenticity of some of these charters. The study addresses the issue of the authenticity of individual charters and mentions the first dispute about their rights and property in Jihlava conducted by the Želiv Premonstratensian monks with the Bishop of Prague in the first two decades of the 14th century.

Keywords: Jihlava, Želiv Monastery, charters, forgeries, ecclesiastical administration

Adam Pálka

New Findings on Late Medieval Reflection of the Council of Basel, in the Czech Lands and Elsewhere

The study provides new findings on the reflection of the Council of Basel in Utraquist and Catholic writings of the late Middle Ages. First, it traces the Utraquist conception of a noteworthy disputation from 1433, which the authors under review interpreted as a failure on the part of the Basel theologians. The depiction of the Council in Czech chronicles is then analysed, where it is shown out that the authors did not pay adequate attention to the Basel Assembly in a number of respects. Subsequently, the study analyses works by three foreign authors which show that Catholic intellectuals had mastered at least four ways of using the authority of the Council in the anti-Utraquist controversy. At the end, space is given to a reflection on the three key representatives of the Council. This shows that the Utraquists and Catholics were most taken by the personality of the influential legate and “enforcer of compacts”, Philibert of Coutances.

Keywords: Council of Basel, polemic, Utraquists, Catholics, medieval historiography, Philibert of Coutances, Compactata, *Ut lucidius videatur* decree

Petr Steiner

Count Hugo Kálnoky de Köröspatak (1844–1928)

The Life and Fortunes of a Nobleman at the End of the 19th Century

The purpose of this article is to present the life of Count Hugo Kálnoky (1844–1928). Using him as an example, we can follow the day-to-day life of the nobility at the turn of the 19th and 20th centuries. At the end of the 19th century, Gustav Kálnoky, who held the position of Minister of Foreign Affairs of Austria-Hungary, was undoubtedly one of the most important members of a family whose roots are to be found in Transylvania. Hugo Kálnoky's younger brother, on the other hand, had a successful professional career in the Austro-Hungarian army, where he became famous as an outstanding horseman. He was also able to pass on his equestrian skills as a respected teacher of horsemanship.

Keywords: Hugo Kálnoky, aristocracy, Moravia, Vienna, Letovice, 19th and 20th centuries.

Richard Moravec

Physical Exercise as a Means of Emancipation? Women's Physical Education from the Sokol to the Workers' Gymnastic Clubs

Czech women's physical education first began to be organized within the Sokol, from which the Prague Ladies' Gymnastic Club later emerged. The work concerns the female role in Sokol, especially in the Workers' Gymnastic Clubs. The study will cast light on the promotion of women in these two societies, including the pursuit of equal rights and the independence of women's clubs. Attention will be paid to their main activities, in which women sought to achieve the same status and rights as men. The text will point out the differences between the female membership of the two gymnastic associations and in civil society.

Keywords: Czech Lands, Czechoslovakia, Workers' Gymnastic Club, Sokol, the Prague Ladies' Gymnastic Club, women's physical education and emancipation

Autoři

Mgr. Ludmila Luňáková, Ph.D.
Historický ústav AV ČR, v. v. i., pobočka Brno, Veveří 97, 602 00 Brno
325010@mail.muni.cz

Mgr. Richard Moravec
Katedra historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity, Reální 5, 701 03 Ostrava
richard.moravec93@gmail.com

Mgr. et Mgr. Václav Nečada
Ústav pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity,
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
vnecada@email.cz

Mgr. Bc. Adam Pálka, Ph.D.
Centrum medievistických studií, Filosofický ústav AV ČR, v. v. i., Jilská 1, 110 00, Praha 1
adam.palka@centrum.cz

Mgr. et Mgr. Petr Steiner
Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, 602 00 Brno
463560@mail.muni.cz